

Ikmēneša jaunumi

Uzkrājumi un ieguldījumi

Uzmanības centrā – tirdzniecības sarunas, Brexit un 3. ceturkšņa uzņēmumu peļņas sezona

2019. gada oktobris

Tirgus apskats

Pēc riska aktīviem sarežģītās vasaras un jo īpaši augusta, ieguldītāji atgriezās no brīvdienām pacilātākā noskaņojumā, kas noveda pie akciju cenu kāpuma septembrī. Kāpums turpinās, neskatoties uz vājākiem ekonomikas datiem un kopumā vājāku ekonomikas izaugsmi, tā vietā pozitīvi reaģējot uz centrālās bankas stimuliem un cerībām uz tirdzniecības sarunu iznākumu starp Amerikas Savienotajām Valstīm (ASV) un Ķīnu. Vēl viens iemesls ir tas, ka akcijām nav daudz labu alternatīvu – zema obligāciju ienesīgums mazina peļņu fiksēta ienākuma tirgū. Tomēr oktobra sākumā svārstīgums akciju tirgos bija daudz lielāks, atgādinot, ka oktobris ir statistiski visnestabilākais gada mēnesis. Pašlaik ieguldītāji ir pievērsušies ASV un Ķīnas sarunu iznākumam un 3. ceturkšņa uzņēmumu peļņas sezonai. Nākamajos mēnešos monetārajiem un fiskālajiem stimuliem vajadzētu veicināt globālo izaugsmi, taču diez vai šie pasākumi spēs pilnībā kompensēt negatīvo ietekmi – attiecīgi ekonomikas lejupslīdei būtu jāturpinās. Mēs joprojām uzskatām, ka negatīvo risku dēļ nepieciešama neliela piesardzība. Mūsaprāt, 4. ceturksni sagaidāma lielāka nepastāvība. No taktiskā viedokļa raugoties, esam izvēlējušies saglabāt nedaudz zemāku riska tolerances līmeni attiecībā uz riska aktīviem, piemēram, akcijām. Mēs rūpīgi sekojam līdzi tirgos notiekošajam un esam gatavi veikt izmaiņas mūsu riska tolerances līmenī.

Akciju tirgus indeksu rezultāti (līdz 2019. gada 30. septembrim)

Reģions	Indekss	Valūta	Rezultāti							
			2019. gada sept.	Kopš 2019. g. sāk.	12 mēn.	2014	2015	2016	2017	2018
ASV	S&P 500	USD	1,7%	18,7%	2,2%	11,4%	-0,7%	9,5%	19,4%	-6,2%
Eiropa	MSCI EURO	EUR	3,8%	16,7%	2,6%	2,3%	6,1%	1,7%	8,7%	-14,2%
Austrumeiropa	MSCI EM Eastern Europe	USD	2,2%	12,2%	3,8%	-40,0%	-8,1%	33,0%	12,9%	-8,3%
Āzija	MSCI EM Asia	USD	1,8%	4,0%	-6,0%	2,5%	-11,8%	3,8%	40,1%	-17,3%
Latīņamerika	MSCI EM Latin America	USD	2,5%	3,9%	3,5%	-14,8%	-32,9%	27,9%	20,8%	-9,3%

Svarīgākie notikumi un prognozes

Panākts neliels progress ASV un Ķīnas tirdzniecības sarunās. Pēc nesenojām ASV un Ķīnas tirdzniecības sarunām Vašingtonā, kas notika no 10. līdz 11. oktobrim, ASV prezidents raksturoja to iznākumu kā "būtisku pirmā posma vienošanos". Donalds Tramps informēja, ka turpmāko 3 – 4 nedēļu laikā abu valstu amatpersonas sagatavos detalizētu tirdzniecības līgumu, kas paredzēs atcelt ASV tarifu palielināšanu, kurai bija jāstājas spēkā 15. oktobrī (citi plānotie tarifi paliek spēkā līdz turpmākam paziņojumam), un ka Ķīna ik gadu iepirks lauksaimniecības preces par aptuveni 40 –50 miljardiem USD. Ķīnas paziņojums pēc sarunām bija piesardzīgāks nekā D. Trampa paziņojumi, pat nepieminot ASV lauksaimniecības preču iegādes plānus. Secinājums: ir sperts neliels un apšveicams solis uz priekšu, taču ir grūti spriest par līguma ieviešanu pirms zināmas plašākas detaļas. Tomēr tas, ka ASV 2020. gadā varētu iestāties lejupslīde, iespējams, liks D. Trampam iet uz kompromisiem.

Nevienādīgi ekonomiskie dati ASV. Neskatoties uz globālās ekonomikas palēnināšanās pazīmēm, stāvoklis ASV darba tirgū ir saglabājies spēcīgs. Septembrī bezdarba līmenis samazinājās līdz 3,5%, kas ir zemākais līmenis 50 gados. Darba devēji radīja 136 000 darba vietu ASV ekonomikā. Par darba tirgus spēku liecināja arī stabilie jaunu darba vietu rādītāji veselības aprūpes, transporta, profesionālo pakalpojumu nozarēs, kā arī valsts un pašvaldību iestādēs. Tomēr kopumā jauno darba vietu skaits kopš 2018. gada ir nozīmīgi samazinājies. Pērn darba vietu skaits vienā mēnesī vidēji pieauga par 223 000 darba vietām. Tikmēr ieguldītāji pievērsa lielāku uzmanību tādiem fundamentālajiem rādītājiem kā PMI, kas sagādāja vilšanos. Iepirkumu vadības institūta (ISM) iepirkumu vadītāju indekss (PMI) ražotājiem nokritās līdz zemākajam līmenim vairāk nekā 10 gadu laikā, liecinot par joprojām vāju globālo rūpniecības ciklu. Samazinājās arī ISM ar ražošanu nesaistīto nozaru PMI. Tādējādi izaugsmes palēninājums, galvenokārt, apstrādes rūpniecībā, šķiet, ir izplatījies arī uz citām ekonomikas jomām. Finanšu tirgi cer, ka šī lejupslīde piespiedīs ASV Federālo rezervju banku (FED) vēl vairāk samazināt bāzes likmes. Tādā veidā tirgus var interpretēt sliktos rādītājus pat kā "labus".

Pēc procentu likmju samazināšanas jūlijā FED samazināja tās arī septembrī, cenšoties paildzināt ekonomisko izaugsmi brīdī, kad samazinās darba vietu skaits un izaugsme. Tagad uzmanība tiks pievērsta FED lēmumam oktobra beigās. Spriežot pēc dažiem neapmierinošiem ASV ekonomikas rādītājiem, tirgi pašreiz ar lielu varbūtību paredz, ka FED šomēnes samazinās likmes. Mūsaprāt, FED varētu samazināt likmes par 0,25% gan decembrī, gan martā.

Prezidentam D. Trampam draud impīčments, taču tirgus reakcija izpaliek. ASV Demokrātiskā partija ir sākusi apsūdzības izmeklēšanu pret ASV prezidentu D. Trampu par to, ka viņš telefonsarunā mudinājis Ukrainas prezidentu veikt izmeklēšanu saistībā ar prezidentūras sāncēnša un bijušā viceprezidenta Džo Baidena dēlu Hanteru Baidenu. Taču daudz svarīgāks jautājums ir tas, vai D. Tramps centās piesaistīt ārvalstu varas palīdzību 2020. gada prezidenta vēlēšanām. Taču finanšu tirgi ne pārāk reaģē uz impīčmenta draudiem, jo prezidenta atcelšanai no amata būtu nepieciešams divu trešdaļu balsu vairākums ASV Senātā, kuru kontrolē D.Trampa Republikāņu partija.

Eiropas Centrālā banka (ECB) ir reaģējusi uz ekonomikas vājināšanās perspektīvu Eiropā, vēl vairāk samazinot procentu likmes negatīvajā teritorijā (noguldījumu procentu likmes), atsākot kvantitatīvo mīkstināšanu un apņemoties turpināt aktīvu pirkšanu, līdz tā būs sasniegusi savu inflācijas mērķi, no kura tā pašreiz atpaliek uz pusi. Kaut arī šiem aktīvu pirkumiem var būt ierobežota ietekme pašiem par sevi, apvienojumā ar fiskāliem stimuliem no valstīm, kuras var to atļauties, tie varētu veicināt izaugsmi. Taču joprojām nav skaidrs, kāds ir Eiropas fiskālo stimulu laika grafiks. ECB mīkstināšanas politika notika uz izaugsmes vājināšanās fona, septembra uzņēmumu apsekojumu (PMI) rezultātā atspoguļojot ainu, ka ekonomikas izaugsme turpina samazināties, īpaši apstrādes rūpniecībā.

Brexit – samazinājies “cietā Brexit” iespējamība, taču nenoteiktība vēl ir saglabājusies. Apvienotās Karalistes (AK) premjerministrs Boriss Džonsons ir iesniedzis ES jaunai priekšlikumu par Brexit vienošanos, kas ļauj cerēt uz pienācīgu AK izstāšanos no ES 31. oktobrī. ES pārstāvji ir lūguši paskaidrojumus, lai izvairītos no priekšlikuma noraidīšanas ES samita sapulcē Helsinkos, kas sākas 17. oktobrī. Pēc tam B. Džonsons var būt spiests pieprasīt izstāšanās termiņa papildu pagarinājumu. Mūsbrīdā, Brexit “ar vienošanos” starp AK un ES šobrīd ir visticamākais iznākums.

Sākas 3. ceturkšņa peļņas sezona. Tirgus prognozē, ka S&P 500 uzņēmumu peļņa 3. ceturksnī vidēji būs par 3,2% mazāka, salīdzinot ar 2018. gada atbilstošo ceturksni. Šā gada 2. ceturksnī koriģētais negatīvais pieaugums bija 0,5%. Tas būtu jau trešais negatīva peļņas pieauguma ceturksnis, kas apstiprinātu un paildzinātu peļņas samazinājumu, kuru parasti atzīst pēc tam, kad negatīva izaugsme bijusi jau divus ceturkšņus. Paredzams, ka visvājākos rezultātus uzrādīs enerģētikas un IT nozare, kam sekos finanšu, plaša patēriņa preču un citu preču nozares. Nozares ar pozitīvām izaugsmes prognozēm ir: komunālo pakalpojumu, nekustamā īpašuma, veselības aprūpes un sakaru pakalpojumu nozare.

Apkopojošs iepriekš minēto, pasaules ekonomikai nāksies saskarties ar vairākiem neparedzamiem riskiem. Vai saasināsies tirdzniecības karš? Vai Brexit būs bez vienošanās? Vai uzņēmumi reaģēs uz izaugsmes un peļņas palēnināšanos, samazinot darba vietas? Vai spriedze Tuvajos Austrumos saasināsies? Kamēr mums nav skaidru atbilžu uz šiem jautājumiem, mēs uzskatīsim, ka ir pamats turpināt uzturēt zemāku riska tolerances līmeni. Gan neskaidrā situācija, gan akciju tirgus diezgan augstais līmenis liek domāt par lielākām svārstībām nākotnē.

Ģeopolitisko jautājumu dēļ pasaulē valda liela nenoteiktība, taču tikai politiskie faktori vien reti kad izraisa lejupslīdi. Ilgstošs ražošanas kritums un pieaugošie tirdzniecības kari liks globālajai izaugsmei palēnināties no gandrīz 4% 2018. gadā līdz nedaudz virs 3% nākamajos gados. Negatīvie riski ir palielinājušies, un tādējādi mēs paaugstinām lejupslīdes iespējamību nākamajos pāris gados no 20% līdz 25% (vairāk lasiet septembra [Nordic Outlook](#) laidienā). Saskaņā ar mūsu galveno scenāriju mēs izvairīsimies no tiešas lejupslīdes. Vidējs parādsaistību līmenis samazina risku, ka infekcija no vājas nozares izplatīsies uz visu ekonomiku. Zema inflācija paver iespējas centrālajām bankām, un FED likmju samazināšana samazina politikas kļūdu risku.

Terminu skaidrojums

Lietotie termini	Paskaidrojums
Fiskālā politika	Fiskālā politika attiecas uz valsts izdevumiem un nodokļu iekasēšanu. Fiskālā politika ir valsts budžeta izmantošana ekonomiskās aktivitātes ietekmēšanai. Piemēram, ekonomiskajai izaugsmei samazinoties, valsts var iesaistīties un palielināt izdevumus pieprasījuma un ekonomiskās izaugsmes veicināšanai. Tā var arī samazināt nodokļus, lai palielinātu iedzīvotāju un uzņēmumu pēcnodokļu ienākumus.
Iekšzemes kopprodukts (IKP)	Visu attiecīgās valsts teritorijā noteiktā laikposmā saražoto preču un sniegto pakalpojumu vērtība naudas izteiksmē, parasti aprēķina IKP par gadu. IKP ietver gan privātā, gan publiskā sektora patēriņu, valsts izdevumus, ieguldījumus, kā arī eksportu un importu starpību attiecīgās teritorijas ietvaros.
Monetārā politika	Monetārā politika ir process, kura ietvaros valsts monetārā iestāde (parasti — centrālā banka) kontrolē naudas masu (naudas masas pieauguma apjomu un ātrumu) ar mērķi veicināt ekonomisko izaugsmi un stabilitāti. Piemēram, naudas masai pieaugot pārāk strauji, inflācijas koeficients palielināsies, un notiek ekonomikas „pārkaršana”. Samazinot naudas masas pieauguma tempus pārāk strauji, arī ekonomiskā izaugsme var palēnināties. Galvenie naudas masas kontroles instrumenti iekļauj atvērtā tirgus operācijas (aktīvu pirkšana vai pārdošana), procentu likmju maiņu un rezervju apmēra izmaiņās prasības komercbankām.
Iepirkumu menedžeru indeksi (PMIs)	Ražošanas nozares ekonomiskās veselības rādītājs. PMI pamatā ir pieci galvenie rādītāji: jauni pasūtījumi, krājumu līmenis, ražošana, piegādātāju veiktās piegādes, kā arī nodarbinātības vide. Ja PMI rādītājs ir lielāks par 50, uzskata, ka rūpniecības nozarē vērojama izaugsme attiecībā pret iepriekšējo mēnesi. Ja rādītājs ir mazāks par 50, nozarē vērojama bremsēšanās; ja rādītājs ir tieši 50, nav notikušas nekādas pārmaiņas.
Ienesīgums	Ienākums no ieguldījumiem. Ienākums, kas saņemts par vērtspapīru procentu vai dividendu veidā un kas parasti gada griezumā tiek izteikts procentuālā izteiksmē, ņemot vērā veiktā ieguldījuma vērtību, tā pašreizējo tirgus vērtību vai nominālvērtību.

Iepriekš minētā informācija ir paredzēta tikai informatīviem nolūkiem. Tā nav uzskatāma par ieguldījumu konsultāciju, ne arī par kāda produkta vai pakalpojuma piedāvājumu. Ne šis dokuments, ne tajā aprakstītie produkti nav paredzēti izplatīšanai vai pārdošanai Amerikas Savienotajās Valstīs vai personām, kas ir Amerikas Savienoto Valstu rezidenti (ASV personas), un šāda izplatīšana var nebūt likumīga. SEB neatbild par ieguldīšanas lēmumiem, kas pieņemti, balstoties uz iepriekš minēto informāciju. Sniegtās informācijas pamatā esošie dati iegūti no avotiem, kurus SEB uzskata par ticamiem. SEB nevar saukt pie atbildības par informācijas pilnīgumu vai pareizību, vai par zaudējumiem, kuri var rasties šādas informācijas iegūšanas rezultātā.

Ieguldījumi akcijās, fondos un citos vērtspapīros ir saistīti gan ar iespējām, gan ar riskiem. Ieguldījumu tirgus vērtība var gan palielināties, gan samazināties. Dažkārt zaudējumu apmērs var pārsniegt sākotnējā ieguldījuma apmēru. Jūsu peļņu no ieguldījumiem, kas veikti ārvalstu tirgos, var ietekmēt valūtas kursu svārstīgums. Ne aprakstīto ieguldījumu produktu ienesīgums, ne iepriekšējo vai nākotnes periodu finanšu rādītāji nav nākamā perioda ienesīguma apsolījums vai pamatojums.

Pirms lēmumu par ieguldīšanu pieņemšanas, iesakām rūpīgi izanalizēt finanšu, juridiskos, regulējošos, grāmatvedības un nodokļu jautājumus, kas saistīti ar ieguldījumu veikšanu fondos, kā arī izvērtēt visus ar ieguldījumu saistītos riskus, kā arī ieguldījumu atbilstību un piemērotību. Nepieciešamības gadījumā, lai iegūtu sīkākus paskaidrojumus, lūdzu, vērsieties pie SEB konsultanta, bet nodokļu jautājumos – pie attiecīgās jomas speciālista. Vispārīga informācija par ieguldījumiem un vērtspapīriem ir pieejama SEB tīmekļa vietnē <https://www.seb.lv>